

**Difis prioriteringsverktøy for etisk
og sosial risikoanalyse for
planleggingsfasen**

**Veiledning for innkjøpere i offentlig
sektor**

2. utgave, oktober 2010

Innhold

Innledning	3
Difis prosess for etisk og sosial risikovurdering	4
Difis verktøy for etisk og sosial risikovurdering	5
Samlet risikovurdering.....	5
Produkt/tjeneste.....	5
Kommersiell risiko	6
Mulighet til å påvirke endringer	8
Etisk og sosial risiko og mulighet til å påvirke endringer – grafisk fremstilling.....	9
Flere funksjoner – endre risikoevaluering og nullstille skjemaet.....	10
Vedlegg – liste over produkt-/tjenestekategorier	12

Innledning

Difis verktøy for etisk og sosial risikoanalyse er utformet som et standardisert og automatisert verktøy for etisk og sosial risikovurdering. Verktøyet er beregnet på innkjøpere og dekker anskaffelsesprosessen i offentlig sektor. Risikovurderingsprosessen skal være brukervennlig og rask å fullføre for offentlige innkjøpere.

Verktøyet skal brukes i planleggingsfasen av en anskaffelse, før konkurransen er gjennomført og leverandør er valgt. Dels skal det hjelpe innkjøperen å prioritere hvilke anskaffelser det er mest hensiktsmessig å stille krav i, dels identifiserer det hvilke etiske og sosiale områder det er størst risiko for brudd på i en slik anskaffelse, og gjennom dette viser hvilke kontraktsvilkår som bør inkluderes i kontrakten. Standardformuleringer for etiske og sosiale kontraktsvilkår og sosial dumping finner du [her](#). Verktøyet kommer med veiledning.

Verktøyet er Excel-basert og genererer automatisk en risikovurdering for en enkeltanskaffelse i planleggingsfasen når all nødvendig informasjon er angitt i skjemaet. Den totale risikovurderingen, sammen med de enkelte vurderingene som den totale risikovurderingen er basert på, kan deretter legges til grunn for utvelgelse av kontraktsvilkår.

Verktøyet brukes for å fastslå følgende:

- Risiko for at det forekommer brudd på arbeidsstandarder i leveransejeden for enkeltprodukter
  - Dersom risikoen for et produkt for eksempel klassifiseres som **Høy** i kategorien for tvangsarbeid, finnes det sterke bevis (rapporterte eller observerte) for at tvangsarbeid forekommer i enkelte av produktets leveransejeder.
  - Dersom risikoen for et produkt klassifiseres som **Middels** i kategorien for tvangsarbeid, finnes det begrensede bevis (rapporterte eller observerte) for at tvangsarbeid forekommer i enkelte av produktets leveransejeder.
  - Dersom risikoen for et produkt for eksempel klassifiseres som **Lav** i kategorien for tvangsarbeid, finnes det få eller ingen bevis (rapporterte eller observerte) for at tvangsarbeid forekommer i noen av produktets leveransejeder.
- Risiko basert på kommersielle faktorer

Risikovurderingene som benyttes i dette dokumentet, er basert på praktisk erfaring fra ledende etisk og sosial handelsrådgivning (Impactt Limited) kombinert med en teoretisk gjennomgang av hver produktsektor og aktuelle etiske og sosiale problemstillinger.

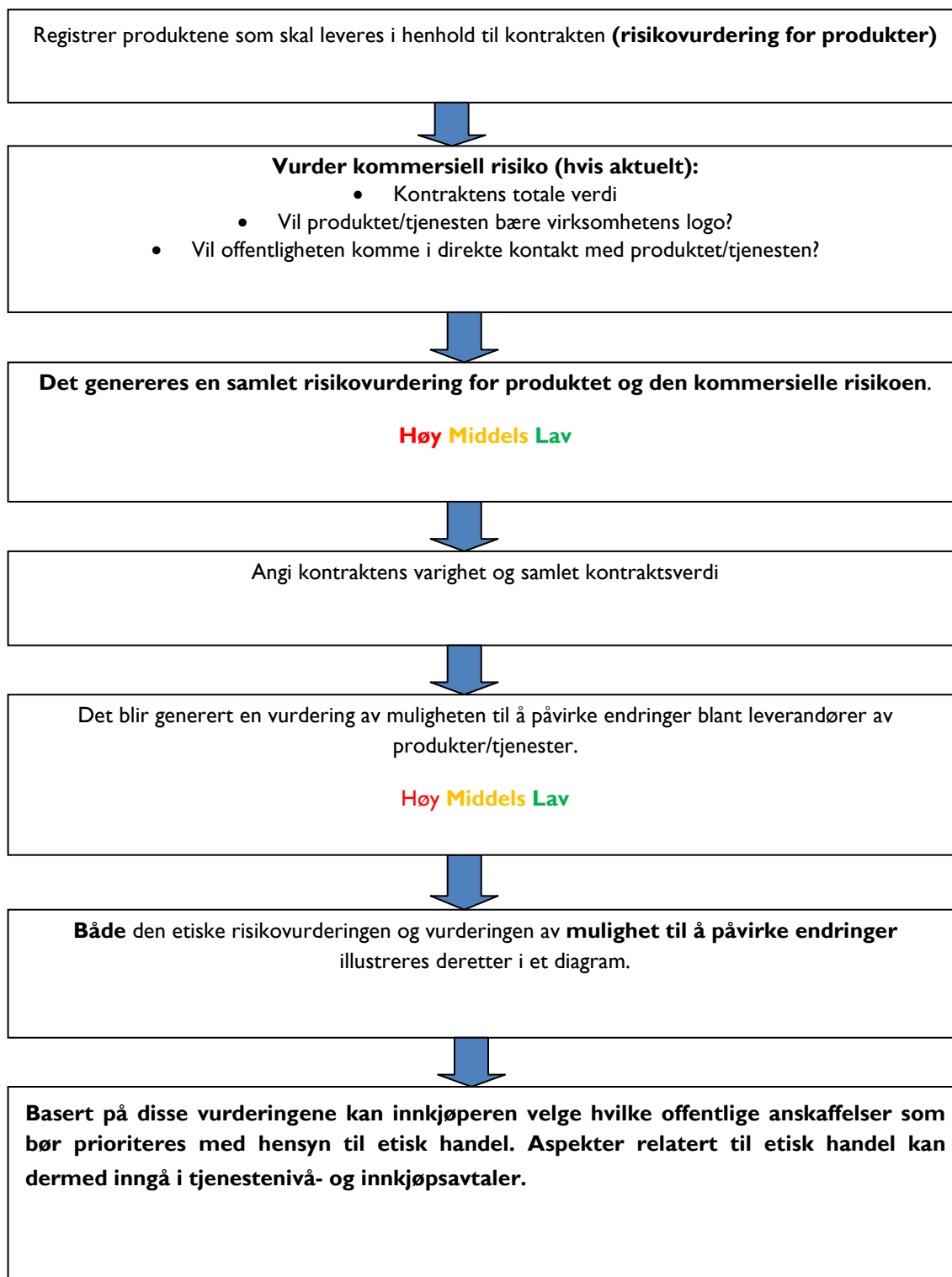
Verktøyet tar utgangspunkt i informasjon om produktet eller tjenesten som kjøpes inn, samt vurderinger av kommersiell risiko om det er ønskelig, og beregner:

- den totale risikovurderingen for produktet/tjenesten som kjøpes
- kjøperens mulighet til å oppmuntre til og påvirke endringer blant leverandører av produkter og/eller tjenester

Denne veiledningen gir innkjøpere i offentlig sektor en innføring i verktøyet for etisk og sosial risikoanalyse, beskriver hvordan verktøyet brukes, og forklarer hvordan resultatene bør tolkes.

Veiledningen er understøttet av et praktisk eksempel som illustrerer og forklarer noen av funksjonene og beregningsmåtene til risikovurderingsverktøyet.

Difis prosess for etisk og sosial risikovurdering

Difis verktøy for etisk og sosial risikovurdering

Difis verktøy for etisk og sosial risikovurdering er utformet for innkjøpere i offentlig sektor, og skal gjøre det raskt og enkelt å velge ut kontraktsvilkår for den aktuelle kontrakten.

Verktøyet ligger i regnearket "Prioriteringsverktøy". Det må oppgis informasjon om følgende risikoområder for å få en samlet risikovurdering (rad 39):

- Produkt (rad 10–12)
- Kommersiell risiko (rad 33–35)

Merk: Dersom informasjon om kommersiell risiko ikke er fylt ut, vil resultatet for kombinert produktrisiko og kommersiell risiko kun angi risikovurderingen for produktet/produktene som er valgt.

For å få en vurdering av muligheten til å påvirke endringer, må det oppgis informasjon om:

- Kontraktsdetaljer
  - Kontraktens varighet (rad 46)
  - Kontraktens totale verdi (rad 47)

Nederst på arket finnes et søylediagram som viser den samlede risikovurderingen (risiko) og muligheten til å påvirke endringer (endringsinnflytelse).

Eksempel – risikovurdering av korktavler

Det vil henvises til dette eksemplet i punktene under:

- *En innkjøper skal kjøpe inn korktavler til lokale skoler.*
- *Korktavlene består av tre og kork.*
- *Dette utgjør 0,01 prosent av avdelingens budsjett.*
- *Tavlene skal merkes med navnet på den lokale undervisningsavdelingen og fungere som informasjonstavler i skolenes korridorer.*
- *Leveransen av produktene vil ta seks måneder. Kontraktens varighet er derfor seks måneder.*

Samlet risikovurdering

Produkt/tjeneste

En risikovurdering av produkter skal gi en indikasjon på hvilken etisk og sosial risiko som er forbundet med enkelte produkter/tjenester eller grupper av produkter/tjenester.

Inndata (rad 10, 11 og 12)

- Det finnes tre inndatabokser med rullegardinmenyer (gule).
- Velg produktet/tjenesten fra rullegardinmenyen.
- Du kan velge maks. tre produkter/tjenester.

- Innenfor listen av produkter/tjenester finnes det enkelte hovedkategorier (for eksempel Næringsmidler og drikkevarer) som ikke har noen individuell risikovurdering siden de dekker et svært bredt område. Hvis du velger en av disse hovedkategoriene, vil du bli bedt om å velge riktig underkategori.
- Det finnes en komplett liste over produkter/tjenester i vedlegg 1.

Utdata

Alle produkter/tjenester er tilknyttet etiske og sosiale risikovurderinger. Som figur 1 viser, er den samlede risikovurderingen basert på individuelle risikovurderinger av hvert av følgende etiske og sosiale områder:

- Tvangsarbeid
- Fagforeningsfrihet / kollektive forhandlinger
- Trygge og hygieniske arbeidsforhold (HMS)
- Barnearbeid
- Rimelig lønn
- Rimelig antall arbeidstimer
- Diskriminering
- Regulære arbeidsforhold
- Brutal/umenneskelig behandling
- Beskyttelse av urbefolkning / marginaliserte folkegrupper

Dersom mer enn ett produkt er valgt, bruker verktøyet risikovurderingen for det produktet som skårer høyest. Dette er illustrert i eksemplet under:

Figur 1 – produktrisiko – kork

Figur 2 – produktrisiko – korktavle

I figur 1 er kork valgt fra rullegardinmenyen over produkter/tjenester, og verktøyet angir samlet produktrisiko for kork – "lav". Kontrakten omfatter imidlertid også trevirke, så dette velges som neste produkt, som vist i figur 2. Der den enkelte risikovurderingen for tre er høyere enn for kork, vil risikovurderingen for tre brukes og gjelde for korktavlekontrakten, slik at den samlede risikovurderingen blir "høy".

Merk: Dersom kontrakten omfatter mer enn tre typer produkter/tjenester, anbefales innkjøperen å velge de tre hovedkomponentene i produktene/tjenestene. Definisjonen av "hoved" overlates til innkjøperen, men dette kan for eksempel baseres på enten volum eller verdi.

Kommersiell risiko

Inndata (rad 33, 34 og 35)

Tre punkter må fylles ut for at den kommersielle risikoen forbundet med kontrakten skal kunne vurderes:

- Kontraktens totale verdi
- Vil produktet/tjenesten bære virksomhetens logo?
- Vil offentligheten komme i direkte kontakt med produktet/tjenesten?

<i>Commercial Risk</i>		
Please answer the following questions:		
Total contract value	Low	Low
Will productservice be public sector 'branded'?	Yes	High
Will the public come into direct contact with the product/service?	Yes	High
COMMERCIAL RISK RATING		High

Figur 3: Kommersiell risiko – korttavle

Disse tre punktene er beskrevet nærmere i følgende avsnitt.

Kontraktens totale verdi

Innkjøperen kan klassifisere kontraktens verdi som **Lav**, **Middels** eller **Høy**. Grunnet de ulike budsjettene i ulike organisasjoner, har vi ikke angitt noen terskel for verdiene. Det er opptil innkjøperen å vurdere hvorvidt en kontrakt er av lav, middels eller høy verdi, men følgende tabell er veiledende:

Begrunnelse for anbefalingen om LAV kontraktsverdi	Begrunnelse for anbefalingen om MIDDELS kontraktsverdi	Begrunnelse for anbefalingen om HØY kontraktsverdi
Denne utgiften utgjør en lav andel av avdelingens budsjett (< 1 %).	Denne utgiften utgjør 1–5 % av avdelingens budsjett.	Denne utgiften utgjør en høy andel av avdelingens budsjett (< 5 %).
Kontraktens verdi er mye lavere enn for kontraktene som du eller avdelingen normalt inngår.	Kontraktens verdi ligger på samme nivå som for de kontraktene du eller avdelingen normalt inngår.	Kontraktens verdi er høyere enn for kontraktene som du eller avdelingen normalt inngår.

Ved eventuell usikkerhet, for eksempel tilknyttet kontraktens andel av budsjettet, kontraktens verdi eller leverandøren, bør innkjøperen velge alternativet med høyere risikonivå. Hvis det for eksempel er usikkert hvorvidt en kontrakt har middels eller høy verdi, bør det velges en høy verdi.

Risikoen for kontrakter med høyere kontraktsverdi vil klassifiseres som høyere enn for kontrakter med lavere verdi. Dette skyldes at høyere kontraktsverdier generelt sett innebærer mer avanserte leverandørordninger, og de er også mer synlige overfor aktører som allmennheten, media og interessegrupper.

Vil produktet/tjenesten bære virksomhetens logo?

Hensikten med spørsmålet er å fastslå hvorvidt produktet/tjenesten skal merkes med navnet/logoen eller et annet merke som representerer et offentlig organ eller en offentlig organisasjon. Innkjøperen kan velge **Ja** eller **Nei**.

Når det gjelder produkter, gjelder dette merkingen av selve produktet. Når det gjelder tjenester, er dette merking av ethvert element som er tilknyttet tjenesten, som for eksempel en logo på klærne til personen som administrerer tjenesten, eller en logo på utstyr som brukes for å administrere tjenesten.

Hvis produktet/tjenesten kan regnes som merket av en offentlig virksomhet, bør spørsmålet besvares med "Ja".

Det er knyttet høyere risiko til produkter/tjenester som er merket. Merkede produkter medfører høyere risiko siden de skaper en klar kobling mellom "merket" og produksjonssteder eller tjenesteleverandører. Ethvert brudd på arbeidsstandardene hos produsenter eller tjenesteleverandører kan da lettere tilskrives merket eller organisasjonen.

I eksemplet i figur 3 er spørsmålet besvart med "Ja", og risikoen er følgelig vurdert som høy (denne korktavlen skal påføres den offentlige virksomhetens navn).

Vil offentligheten komme i direkte kontakt med produktet/tjenesten?

Formålet med spørsmålet er å fastslå hvorvidt produktet/tjenesten vil komme i direkte kontakt med offentligheten. Innkjøperen velger **Ja** eller **Nei**.

Dersom offentligheten vil komme i direkte kontakt med produktet/tjenesten, besvares spørsmålet med "Ja", og produktet/tjenesten tildeles risikovurderingen **Høy** for dette elementet. Eksempler på produkter som vil komme i direkte kontakt med offentligheten, er offentlige uniformer, kontorrekvisita, møbler, utstyr til lekeplasser samt matvarer. Eksempler på tjenester som kan komme i direkte kontakt med offentligheten, er rengjørings-, utdannings- og helsetjenester.

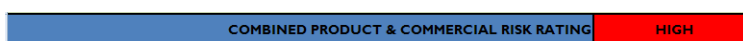
Produkter eller tjenester som kommer i kontakt med offentligheten, er også forbundet med høy risiko siden de er mer synlige for aktører som offentligheten, media og interessegrupper.

Dersom offentligheten ikke vil komme i direkte kontakt med produktet/tjenesten, besvares spørsmålet med "Nei", og produktet/tjenesten tildeles risikovurderingen **Lav** for dette elementet. Eksempler på produkter som ikke vil komme i direkte kontakt med offentligheten, er gass, metallholdig malm og kjemiske produkter. Eksempler på tjenester som ikke vil komme i direkte kontakt med offentligheten, er tjenester i forbindelse med elektrisitet, finans og til dels forskning.

I eksemplet vist i figur 3 er spørsmålet besvart med "Ja", noe som gir en høy kommersiell risiko. Dette produktet skal benyttes som informasjonstavler på skoler og vil derfor komme i direkte kontakt med offentligheten.

Utdata – kombinert vurdering av produktrisiko og kommersiell risiko

En samlet risikovurdering vil angis nederst på regnearket "Risikoverktøy" (linje 39), og her er alle vurderingene over kombinert. Dette vises på følgende måte:

Figur 4: Samlet vurdering av produktrisiko og kommersiell risiko – korktavle

Risikoen for korktavlen er klassifisert som **Høy** fordi:

- Én av bestanddelene er tre, som har høy risiko i arbeidsstandarder.
- Produktet regnes for å ha høy kommersiell risiko (det skal merkes med navet på en offentlig virksomhet og vil komme i direkte kontakt med offentligheten).

Mulighet til å påvirke endringer

Muligheten til å påvirke endringer angir hvorvidt det er sannsynlig at den offentlige innkjøperen kan oppmuntre til og påvirke endringer i leverandørbasen. Risikoen vurderes i henhold til kontraktens varighet og samlede verdi.

Vurderingen er basert på en forutsetning om at kontrakter av lengre varighet og større verdi gir innkjøperne større anledning til å oppfordre leverandørene til å løse etiske og sosiale problemstillinger i sin leverandørbase.

Lengre kontrakter gir for eksempel mer personlig kontakt mellom innkjøpere og leverandører, slik at det kan bli enklere å diskutere etiske og sosiale problemstillinger og komme frem til løsninger i fellesskap.

Innkjøperen velger mellom følgende alternativer for kontraktens lengde:

- **Kort** (endelig levering skjer innen 2 måneder)
- **Middels** (endelig levering skjer innen 2–12 måneder)
- **Lang** (endelig levering skjer innen 1–4 år)

Merk: Kontraktens varighet er perioden fra underskriftstidspunktet til datoen for den endelige leveransen (av produktet eller tjenesten).

Innkjøperen velger mellom følgende alternativer for kontraktens verdi:

- **Høy**
- **Middels**
- **Lav**

Det er opptil innkjøperen å vurdere hvorvidt en kontrakt er av lav, middels eller høy verdi, men følgende tabell er veiledende:

Begrunnelse for anbefalingen om LAV kontraktsverdi	Begrunnelse for anbefalingen om MIDDELS kontraktsverdi	Begrunnelse for anbefalingen om HØY kontraktsverdi
Denne utgiften utgjør en lav andel av avdelingens budsjett (< 1 %).	Denne utgiften utgjør 1–5 % av avdelingens budsjett.	Denne utgiften utgjør en høy andel av avdelingens budsjett (< 5 %).
Kontraktsverdien er mye lavere enn for kontraktene som du eller avdelingen normalt inngår.	Kontraktsverdien ligger på samme nivå som for de kontraktene du eller avdelingen normalt inngår.	Kontraktsverdien er høyere enn for kontraktene som du eller avdelingen normalt inngår.

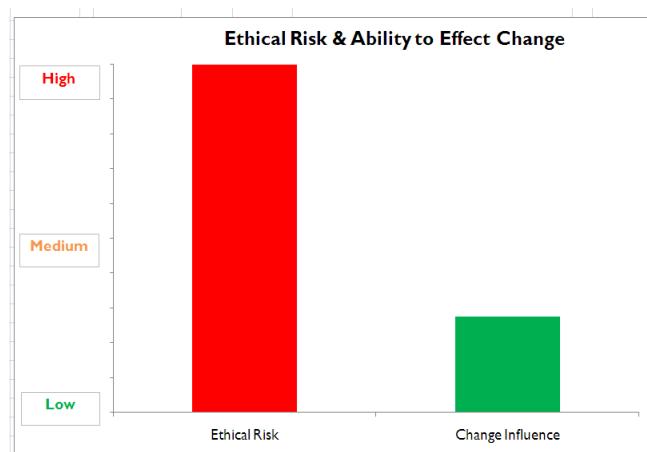
Figur 5: Mulighet til å påvirke endringer – eksemplet med korktavlen

I figur 5 er kontrakten med korktavleleverandøren av seks måneders varighet. Dette er middels varighet, slik at muligheten til å påvirke endringer klassifiseres som middels. Da den samlede kontraktsverdien er lav, er Lav valgt.

Vær oppmerksom på at dersom kontraktsverdien som angis under mulighet til å påvirke endringer, ikke samsvarer med den som er angitt under kommersiell risiko, vil følgende advarsel vises: **"SJEKK – forskjellige verdier for total kontraktverdi"**

Etisk og sosial risiko og mulighet til å påvirke endringer – grafisk fremstilling

Både den samlede etiske og sosiale risikovurderingen og vurderingen av muligheten til å påvirke endringer vil automatisk illustreres i diagrammet nederst i risikovurderingsverktøyet (se figur 6 under).

Figur 6: Diagram for etisk og sosial risiko og muligheten til å påvirke endring

Informasjon til innkjøpere:

Dersom den etiske og sosiale risikoen er høy og muligheten til å påvirke endringer er høy: Selv om risikoen for problemstillinger relatert til grunnleggende menneskerettigheter og arbeidsvilkår er høyere, vil innkjøperen ha større mulighet til å påvirke leverandørene og påse at risikoen kontrolleres tilfredsstillende. Innkjøpere kan gå gjennom de enkelte etiske og sosiale risikofaktorene (linje 16–25) for å avklare hvilke bestemte klausuler eller betingelser som skal inngå i kontrakten.

Dersom den etiske og sosiale risikoen er høy og muligheten for å påvirke endringer er lav: Risikoen for problemstillinger relatert til grunnleggende menneskerettigheter og arbeidsvilkår er høy, og innkjøperen har liten mulighet til å påvirke endringer på områder med høyere risiko. I dette tilfellet kan det være enda viktigere å fastslå hva den etiske og sosiale risikoen går ut på, og inkludere klausuler eller betingelser for spesifikke aspekter i kontrakten for å oppfordre leverandører til å oppfylle etiske og sosiale forpliktelser.

Flere funksjoner – endre risikoevaluering og nullstille skjemaet

Endre risikoevaluering

Innkjøpere kan endre risikoevalueringen i verktøyet for å legge mer eller mindre vekt på ett av de to risikoelementene: produktrisiko og kommersiell risiko. Risikoevalueringen er som standard basert på 70 prosent produktrisiko og 30 prosent kommersiell risiko.

For å endre risikoen må innkjøperen angi ønsket produktrisikoevaluering (i hele tall) i den gule boksen. Risikoevalueringen for kommersiell risiko beregnes automatisk.

Dersom innkjøperen for eksempel ønsker å legge like stor vekt på produktrisiko og kommersiell risiko, skriver hun eller han inn tallet 50 i den gule boksen.

Weightings used in this model	
Area	Risk weighting within tool
Product type	70%
Commercial Risk	30%
	100%

Figur 7: Risikoevaluering

Nullstille verktøyet

Dersom en innkjøper ønsker å nullstille verktøyet (det vil si å slette informasjonen om forrige risikovurdering), trykker hun eller han ganske enkelt på knappen "Nullstill skjema" øverst i venstre hjørne.

Merk: Knappen "Nullstill skjema" er basert på makroer i regnearket, og det er derfor viktig at makroer aktiveres når regnearket lastes opp, for at denne funksjonen skal fungere korrekt.

Figur 8: Knappen "Nullstill skjema"

Vedlegg – liste over produkt-/tjenestekategorier

Produktkategori
01000000-7 Produkter knyttet til jordbruk, hagebruk, jakt og lignende
02000000-4 Skogbruks- og tømmerdriftsprodukter
02100000-5 Tre
02200000-6 Gummi
02300000-7 Kork
02400000-8 Skogbruksprodukter
02500000-9 Planterprodukt
05000000-5 Fisk, fiskeprodukter og andre biprodukter av fiskeindustrien
10000000-3 Kull, lignitt, torv og andre kullrelaterte produkter
11000000-0 Petroleum, naturgass, olje og tilknyttede produkter
13000000-4 Ertsmineraler
14000000-1 Gruvedrift, steinbruddsdrift og tilknyttede produkter
14100000-2 Materialer for steinkonstruksjon
14200000-3 Sand og leire
14300000-4 Kjemiske mineraler og gjødselsmineraler
14400000-5 Salt og ren natriumklorid
14500000-6 Tilknyttede produkter for gruve- og steinbruddsdrift
15000000-8 Matprodukter og drikke
15100000-9 Animalske produkter, kjøtt og kjøttprodukter
15200000-0 Forberedt og konservert fisk
15300000-1 Frukt, grønnsaker og tilknyttede produkter
15400000-2 Animalske og vegetabiliske oljer og fett
15500000-3 Meieriprodukter
15600000-4 Kornprodukter, stivelse og stivelsesprodukter
15700000-5 Dyrefôr
15800000-6 Diverse matprodukter
15900000-7 Drikke
17000000-2 Tekstiler og tekstilartikler
18000000-9 Klær og tilbehør
19000000-6 Skinn, skinnprodukter og fottøy
20000000-6 Tre, treprodukter, korkprodukter, kurvprodukter og kurvfletting
21000000-3 Diverse typer papirmasse, papir og papirprodukter
22000000-0 Diverse typer trykt materiale og artikler for trykking
23000000-7 Petroleumsprodukter og drivstoff
24000000-4 Kjemikalier, kjemiske produkter og menneskelagde fibre
24100000-5 Kjemikalier
24200000-6 Agrokjemiske produkter

Difiss prioriteringsverktøy for etisk handel

24300000-7 Maling, lakk, trykksverte og mastiks
24400000-8 Medisinske produkter
24500000-9 Glycerol, såper, vaskemidler, rengjørings- og poleringsløsninger, parfymen og toalettpreparater
24600000-0 Eksplosiver og rene kjemiske produkter
24700000-1 Menneskelagde fibre
24800000-2 Diverse kjemiske produkter
25000000-1 Gummi-, plast- og filmprodukter
26000000-8 Ikke-metalliske mineralprodukter
27000000-5 Grunnmetaller og tilknyttede produkter
28000000-2 Fremstilte produkter og materialer
29000000-9 Maskiner, utstyr, innretninger, apparater og tilknyttede produkter
30000000-9 Kontor- og datamaskineri, utstyr og forsyninger
31000000-6 Elektriske maskiner, apparater, utstyr og forbruksvarer
32000000-3 Radio, fjernsyn, kommunikasjon, telekommunikasjon og tilknyttet utstyr og apparater
33000000-0 Medisinske enheter og laboratorieenheter, optiske enheter og presisjonsenheter, klokker, legemidler og tilknyttede medisinske forbruksvarer
34000000-7 Motorkjøretøy, tilhengere og deler til kjøretøy
35000000-4 Transportutstyr
36000000-1 Fremstilte varer, møbler, kunsthåndverk, produkter for spesielle formål og tilknyttede forbruksvarer
36100000-2 Møbler
36200000-3 Smykker og relaterte artikler
36300000-4 Musikkinstrumenter og -deler
36400000-5 Sportvarer og -utstyr
36500000-6 Spill og leker, tivoliutstyr
36600000-7 Diverse fremstilte og andre varer
36700000-8 Forbruksvarer
36800000-9 Kunsthåndverk og kunstgjenstander
36900000-0 Produkter for spesielle formål
40000000-2 Elektrisitet, gass, atomenergi og drivstoff, damp, varmtvann og andre energikilder
41000000-9 Oppsamlet og filtrert vann
45000000-7 Bygningsarbeid
45100000-8 Anleggsrydding
45200000-9 Komplette eller delvis bygningsarbeid og bygg- og anleggsvirksomhet
45300000-0 Arbeid med bygginstallasjoner
45400000-1 Arbeid med ferdigstilling av bygg
45500000-2 Leie av bygg- og anleggsmaskineri og utstyr med operatør
50000000-5 Reparasjons-, vedlikeholds- og installasjonstjenester
52000000-9 Detaljhandelstjenester

55000000-0 Hotell- og restauranttjenester
60000000-8 Landtransporttjenester og transport via rørtjenester
61000000-5 Vanntransporttjenester
62000000-2 Lufttransporttjenester
63000000-9 Hjelpetransporttjenester, reisebyråtjenester
64000000-6 Post- og telekommunikasjonstjenester
66000000-0 Økonomiske formidlingstjenester
67000000-7 Hjelpetjenester for økonomisk formidling
70000000-1 Eiendomstjenester
72000000-5 Datatjenester og tilknyttede tjenester
73000000-2 Forsknings- og utviklingstjenester og tilknyttede rådgivningstjenester
74000000-9 Arkitektoniske, tekniske, bygningsrelaterte, juridiske, regnskapsmessige og andre profesjonelle tjenester
74100000-0 Juridiske tjenester, regnskaps-, regnskapskontroll-, forretnings- og administrasjonstjenester og tilknyttede tjenester
74200000-1 Arkitektoniske, tekniske og bygningsrelaterte tjenester og tilknyttede tekniske rådgivningstjenester
74300000-2 Testings-, inspeksjons-, analyse-, overvåkings- og kontrolltjenester
74400000-3 Annonse- og markedsføringstjenester
74500000-4 Arbeidsrekrutterings- og personalinnhentingstjenester
74600000-5 Etterforsknings- og sikkerhetstjenester
74700000-6 Rengjøringstjenester
74800000-7 Diverse forretnings- og forretningsrelaterte tjenester
75000000-6 Administrasjons-, forsvars- og sosiale trygghetstjenester
76000000-3 Tjenester knyttet til olje- og gassindustrien
77000000-0 Jordbruks-, skogbruks- og hagebrukstjenester
78000000-7 Trykking, forlagsvirksomhet og relaterte tjenester
80000000-4 Utdanningstjenester
85000000-9 Helse- og sosialarbeidstjenester
90000000-7 Kloakk- og avfallshåndteringstjenester, renhold og miljøtjenester
91000000-4 Medlemsorganisasjonstjenester
92000000-1 Fritids-, kultur- og idrettstjenester
93000000-8 Diverse tjenester
99000000-0 Tjenester levert av eksterriore organisasjoner og organer
65000000-3 Offentlige tjenester
65100000-4 Vanddistribusjon og relaterte tjenester
65200000-5 Gassdistribusjon og relaterte tjenester
65300000-6 Strømdistribusjon og relaterte tjenester
65400000-7 Andre kilder til energiforsyning og -distribusjon
65500000-8 Måleravlesingstjenester